

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 czerwca 2015 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach Ośrodek (...) w R. Wydział II Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Mariola Czech

Protokolant: sekretarz sądowy Małgorzata Kotlarz

po rozpoznaniu w dniu 27 maja 2015 r. w Rybniku

sprawy z powództwa T. N.

przeciwko (...) S.A. w J.

o naprawienie szkód górniczych

1. zasądza od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w J. na rzecz powoda kwotę 111 703,66 zł (sto jedenaście tysięcy siedemset trzy 66/100 złotych) tytułem jednorazowego odszkodowania;

2. oddala powództwo o zapłatę w pozostałej części;

3. zobowiązuje pozwaną (...) S.A. w J. do przywrócenia stanu poprzedniego budynku mieszkalnego na nieruchomości powoda T. N. położonej w J. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w -Z. prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) poprzez:

a) wyprostowanie bryły budynku – rektyfikacji oraz przeprowadzenie robót wykończeniowych w przyziemiu po wykonanej rektyfikacji z innymi robotami koniecznymi,

a następnie

b) wykonanie w budynku mieszkalnym powoda T. N. remontu, celem usunięcia pozostałych uszkodzeń pochodzenia górniczego poprzez:

- przemurowanie pęknięć ścian zewnętrznych.
- przemurowanie pęknięć ścian wewnętrznych i przetarcie zarysowań,
- przetarcie zaprawą zarysowań sufitów w stropach nadziemia,
- oczyszczenie okrojonych faset i wypełnienie zaprawą z założeniem siatki,
- rozkucie spękania stropu nad piwnicą na styku z murem zewnętrznym i wypełnienie betonem,
- przeżyłowanie spękanej płyty żelbetowej schodów zewnętrznych i uzupełnienie zaprawą cementową,
- rozebranie spękanych posadzek betonowych w piwnicy i wykonanie nowych,
- rozebranie okładzin ściennych w łazience na I piętrze i zabudowanie nowych,
- naprawę poprzez uzupełnienie zerwanego zwołu pionowego instalacji odgromowej,

- wymianę uszkodzonego odcinka rury wodociągowej biegnącej do ogrodu,
  - wykonanie „wanny” z papy na lepiku z wykonaniem osłony z cegły o grubości 6,5 cm i spodu z zaprawy cementowej, z uwagi na fakt zalewania wodą kanału garażowego, którego dno znajduje się poniżej zdrenowanych łąw fundamentowych,
  - wyregulowanie stolarki okien i drzwi,
  - wykonanie robót towarzyszących i porządkowych po remoncie;
4. oddała powództwo o przywrócenia stanu poprzedniego przyłącza gazowego;
5. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 7 217 zł (siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
6. nakazuje pobrać od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w J. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodka (...) w R. kwotę 25 382,40 zł (dwadzieścia pięć tysięcy trzysta osiemdziesiąt dwa 40/100 złotych) tytułem kosztów sądowych.

Sygn. akt II Cgg 15/13

UZASADNIENIE

Powód po ostatecznym sprecyzowaniu żądania wniósł o zobowiązanie pozwanej do naprawienia szkód górniczych na jego nieruchomości poprzez zapłatę jednorazowego odszkodowania w kwocie 785 060,50 zł brutto, jak to wynika z przedłożonej przez stronę powodową opinii prywatnej inż. K. K. (1) wraz z odsetkami liczonymi od 18.02.2013 r. (upływ terminu do zapłaty – pismo powoda do pozwanej z dnia 10.01.2013 r. k. 22). Nadto, mając na uwadze poprzednio obowiązujące przepisy Prawo geologiczne i górnicze, złożył żądanie ewentualne wnosząc o zobowiązanie pozwanej do naprawy szkody zgodnie z opinią biegłego sądowego M. S., tj. poprzez restytucję naturalną budynku mieszkalnego i wypłatę jednorazowego odszkodowania w kwocie 111 703,66 zł brutto za pozostałe składniki znajdujące się na nieruchomości powoda. Dodatkowo powód domagał się wypłaty jednorazowego odszkodowania za uszkodzone przyłącze gazowe jako składnik budowlany, a którego biegły S. nie ujął w swoich wyliczeniach.

Powód wskazał, że pozwana od 1970 r. do dnia dzisiejszego w rejonie nieruchomości powoda prowadzi działalność wydobywczą węgla wywołującą ujemne skutki w postaci szkód górniczych, przy czym eksploatacja ta jest planowana w dalszym ciągu – przynajmniej do roku 2022 z wywołaniem w przyszłości kolejnych wpływów III kategorii deformacji terenu. W ocenie powoda nie ulega wątpliwości, że w praktyce w aspekcie oddziaływania na istniejące obiekty budowlane będą to wpływy większe, wywołujące znaczne uszkodzenia budynków oraz gruntu na nieruchomości powoda, tym bardziej, że jest ona położona na uskoku. Oprócz przewidywanych wpływów i uszkodzeń na dzień złożenia pozwu, poza deformacjami nieciągłymi gruntu, w składnikach budowlanych na nieruchomości powoda występują poważne szkody górnicze, które powód szczegółowo opisał w pozwie, powołując się na opis uszkodzeń zawarty m.in. w opinii inż. K..

Zdaniem powoda charakter szkód i stan obiektów budowlanych na jego nieruchomości uzasadnia, przy jednoczesnej tzw. likwidacji siedliska, wypłatę jednorazowego odszkodowania, co wynika także z oceny dokonanej przez specjalistę w tym zakresie inż. K.. Powód zarzuca, że budynki na nieruchomości sąsiadów były prostowane i ponownie uległy pochyleniu. Z uwagi na to oraz uciążliwość mieszkania w takich warunkach pozbawiony jest sensu sprzeciw pozwanej, która dąży do przywrócenia do stanu poprzedniego budynku mieszkalnego powoda.

W odpowiedzi na pozew (...) S.A. w J. wniosła o oddalenie powództwa w zakresie żądanego przez powoda zasądzenia jednorazowego odszkodowania tytułem naprawienia szkody i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu. Jednocześnie pozwana uznała powództwo w zakresie złożonego przez powoda roszczenia ewentualnego, tj.

zobowiązania pozwanej do naprawy szkody w obiektach budowlanych objętych pozwem poprzez przywrócenie do stanu poprzedniego.

Pozwana przyznała, iż jej działalność górnicza oddziaływała na nieruchomości powoda oraz że powód wystąpił do niej z wnioskiem o naprawienie szkód pochodzenia górniczego. Jednakże, w ocenie pozwanej, jedynym właściwym sposobem naprawy szkód górniczych jest przywrócenie do stanu poprzedniego, gdyż jest ono technicznie możliwe i nie pociąga dla pozwanej nadmiernych trudności i kosztów. Nadto pozwana wskazała, że w dniu 16.04.2013 r. złożyła powodowi propozycję wykonania remontu lub też wypłaty odszkodowania w wysokości kosztów tego remontu, jednakże propozycja ta nie została przyjęta.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód T. N. jest właścicielem zabudowanej nieruchomości położonej w

J. przy ul. (...), o pow. 0.2133 ha, dla której Sąd Rejonowy w Jastrzębiu-Zdroju prowadzi Księgę Wieczystą o numerze (...).

Składnik budowlany nieruchomości stanowią w szczególności: budynek mieszkalny z przybudówką, budynek gospodarczy - murowany, budynek gospodarczy - drewniany, zbiornik ścieków sanitarnych, ogrodzenie, chodnik oraz kanalizacja deszczowa zintegrowana z drenażem, a także przyłącza wodociągowe, gazowe i domowej instalacji c.o. do miejskiej ciepłowni.

Obiekt mieszkalny został wzniesiony w 1969 r. Ma on pow. 112,34 m² i jest dwukondygnacyjny, wolnostojący, w całości podpiwniczony. Do budynku przylega przybudówka murowana, również dwukondygnacyjna i podpiwniczona. W podpiwniczeniu przybudówki znajduje się garaż samochodowy. W budynku mieszczą się dwa lokale mieszkalne (na parterze i piętrze), posiadające odrębne pomieszczenia kuchenne i węzły sanitarne. Każde z mieszkań składa się z dwóch pokoi.

Budynek gospodarczy - murowany, jest dwukondygnacyjny, wolnostojący, nie podpiwniczony, również wzniesiony 1969 r., o pow. 36 m².

Budynek gospodarczy – drewniany to obiekt parterowy z użytkowym poddaszem, w zabudowie półotwartej, nie podpiwniczony, z posadzką ziemną nie utwardzaną, o pow. 24 m², z 1969 r.

Dowód: odpis księgi wieczystej k. 10-12; prywatna opinia inż. K. K. (1) wraz z kosztorysem odtworzeniowej wartości technicznej obiektów budowlanych k. 13-20 i 36-102; opinia biegłego sądowego M. S. wraz z kosztorysem k. 126-215; opinia uzupełniająca biegłego M. S. wraz ze skorygowanym kosztorysem k. 241-251

Nieruchomość powoda znajduje się w obszarze górniczym pozwanej (...) S.A. w J. i nie oddziałują na nią wpływy górnicze innych zakładów górniczych. Powierzchnia terenu znajduje się na wysokości około +277m n.p.m. i bardzo nieznacznie zapada się w kierunku południowo-wschodnim. Bezpośrednio pod nieruchomością i budynkiem mieszkalnym powoda nie prowadzono eksploatacji górniczej. Najbliższa krawędź dokonanej eksploatacji znajduje się na pokładzie 403, w odległości poziomej od budynku wynoszącą 25 m na wschód. W zasięgu wpływów na nieruchomość i budynki powoda kopalnia KWK „B.-Z.-J.” Ruch (...) prowadziła od 1970 roku eksploatację górniczą w 17 pokładach węglowych, głównie po stronie południowo-wschodniej (k. 287-288). Aktualnie kopalnia prowadzi eksploatację górniczą w pokładzie 412 ścianą G-6 z zawalem stropu o grubości wybierania do 3,5 m na głębokości średniej 970m, która zakończy się w roku 2015 w odległości poziomej 320 m na południowy wschód od budynku mieszkalnego powoda.

W pobliżu budynku powoda kopalnia nie prowadziła obserwacji geodezyjnych obniżeń powierzchni terenu, które w pełni od wybudowania budynku powoda obrazowałyby wpływy górnicze. Pomiarów takie w zasadzie były prowadzone w pobliżu budynku powoda, w odległości 75m, dopiero od października 1996 r. W wyniku tych pomiarów geodezyjnych

ustalono, że teren obniżył się w latach 1996-2013 o 922 mm. Natomiast pomiary w innych pięciu punktach, prowadzone są regularnie od lipca 2009 roku. Wynika z nich, że okoliczny teren obniżył się w latach 2009 – 2014 w jednym z punktów pomiaru najwięcej o 895 mm, a najmniej w innym punkcie tj. o 351 mm (k. 376-377).

Z powodów górniczych, z uwagi na obniżenia powierzchni terenu, w rejonie nieruchomości powoda poziom wód gruntowych mógł nieznacznie się obniżyć. Nie miało to jednak wpływu na uszkodzenia czy wychylenie budynku.

Dotychczasowa eksploatacja górnicza pozwanej spowodowała:

1. Uszkodzenia budynku mieszkalnego poprzez:

- wychylenie z pionu budynku o wielkości wypadkowej 22,6 ‰,
- pęknięcia ścian zewnętrznych,
- pęknięcia i zarysowania ścian wewnętrznych,
- zarysowania sufitów na stropach nadziemia,
- okrojenia faset,
- znacznej wielkości pęknięcia stropu nad piwnicą na styku z murem zewnętrznym,
- pęknięcie płyty żelbetowej schodów wejściowych,
- zarysowania na styku budynku zasadniczego z częścią dobudowaną,
- pęknięcia i deformacje posadzek w piwnicy,
- pęknięcia okładzin ściennych z płytek ceramicznych w łazience na I piętrze,
- zerwanie zwołu pionowego instalacji odgromowej,
- pęknięcie rury wodociągowej biegnącej do ogrodu,
- zalanie wodą kanału w garażu – dno kanału poniżej poziomu drenażu,
- rozregulowanie stolarki okien i drzwi.

Występowanie uszkodzeń pochodzenia nie górniczego nie stwierdzono.

2. Uszkodzenia budynku gospodarczego - murowanego poprzez:

- wychylenie bryły budynku o wielkości 25 mm/m,
- pęknięcie ścian zewnętrznych,
- pęknięcie nadproża nad drzwiami,
- zarysowania posadzek betonowych.

Występowanie uszkodzeń pochodzenia nie górniczego nie stwierdzono.

3. Uszkodzenia budynku gospodarczego - drewnianego poprzez:

- wychylenie bryły budynku o wielkości ponad 25 mm/m.

4. Uszkodzenia zbiornika ścieków sanitarnych poprzez:

- wychylenie z pionu o wielkości 25 mm/m,
- spękanie płyty dennej.

5. Uszkodzenia ogrodzenia nieruchomości poprzez:

- deformacje i wychylenie z pionu słupków ogrodzenia z siatki metalowej,
- deformacja ogrodzenia z pręseł metalowych z siatki MM i wychylenie z pionu słupków,
- pęknięcia i deformacje cokołów,
- rozregulowanie bramy i furtek metalowych.

6. Uszkodzenia chodników poprzez:

- deformacja chodników z płyt betonowych prefabrykowanych wokół budynku i dojeźciowych,
- deformacja nawierzchni z trylinki przy wjeździe do garażu.

7. Uszkodzenia nieruchomości gruntowej poprzez:

- występowanie deformacji nieciągłej progowej przy ścianie frontowej budynku, co spowodowało uszkodzenia opaski z płyt betonowych prefabrykowanych i szkodę w piwnicy budynku.

Według Projektu Zagospodarowania Złoza (opracowanego do 2042) prowadzona będzie przez pozwaną w latach 2014 – 2024 eksploatacja górnicza w pokładach 409/4, 413/2 i 416/3 w odległości powyżej 200 m na południe od budynku powoda. Będą wówczas oddziaływały na budynek powoda odkształcenia poziome, w granicach I i II kategorii (w skali pięciostopniowej). Nie są jednak zupełnie wykluczone pojedyncze oddziaływania wpływów górniczych o wyższych kategoriach, nawet do V kategorii włącznie. W okresie 2025 – 2042 teren w rejonie budynku powoda będzie uspokojony górniczo. Jednakże, jeżeli kopalnia zdecyduje się na wybudowanie nowego poziomu wydobywczego poniżej 1 000 m, to ze względu na większą głębokość i odległość od budynku powoda, wpływy górnicze będą mniejsze niż w okresie 2015-2025.

Dowód: odpis KRS pozwanej k. 112-114; opinia oraz opinia uzupełniająca biegłego sądowego J. M. (1) k. 373-385; opinia oraz opinia uzupełniająca biegłego sądowego J. M. (1) k. 284-319, 338-339; opinia biegłego sądowego M. S. wraz z kosztorysem k. 126-215; opinia uzupełniająca biegłego M. S. wraz ze skorygowanym kosztorysem k. 241-251

Powód oraz jego poprzednicy prawni wielokrotnie zwracali się do pozwanej o naprawienie szkód na ich nieruchomości. Pierwotnie pozwana pismem z dnia 17.03.2004 r. poinformowała ojca powoda, iż zdaje sobie sprawę z uciążliwości, jakie powoduje użytkowanie budynku uszkodzonego przez pozwaną eksploatacją górniczą, ale przy wpływach powodowanych przez nią, zasadnym jest przeprowadzenie rektyfikacji budynku mieszkalnego po zakończeniu eksploatacji w tym rejonie, tj. około roku 2011.

W związku z powyższym stanowiskiem pozwanej następcy prawny J. N., jego syn T. N. ponownie zwrócił się o naprawienie szkód na nieruchomości, wskazując, iż ewentualną zgodę na rektyfikację budynku mieszkalnego i remont wszystkich pozostałych składników budowlanych nieruchomości, których pozwana nie bierze pod uwagę, może wyrazić pod warunkiem udzielenia pisemnej gwarancji, że kolejne szkody w obrębie nieruchomości powoda już nigdy się nie powtórzą. W przeciwnym wypadku powód wniósł o wypłatę jednorazowego odszkodowania, którego wysokość będzie odpowiadać aktualnej wartości technicznej wszystkich składników budowlanych.

W kolejnych pismach z dnia 14.06.2011 r. i 2.08.2011 r. pozwana w dalszym ciągu podtrzymała swoją pierwotną propozycję wypłaty jednorazowego odszkodowania jedynie w wysokości kosztów prostowania i remontu budynku mieszkalnego, po uprzednim zawarciu ugody. Co do pozostałych składników pozwana uzależniała usunięcie szkody od przeprowadzenia stosownych oględzin.

Powód w dniu 10.10.2011 r. skierował do pozwanej kolejne żądanie ugodowego załatwienia sprawy i podtrzymał swoje pierwotne stanowisko. Wskazał również, iż pozwana odbiega od meritum załatwienia sprawy poprzez zawarcie ugody, jeżeli zważyć, że przepisy prawa geologicznego i górniczego nie znają pojęcia wypłaty odszkodowania w kosztach rektyfikacji budynku, co miałyby stanowić zastępcza formę naprawy szkody górniczej. Nie zgodził się również z argumentem, że sprawa nie może być załatwiona z uwagi na nie podjęcie przez powoda dalszych procedur, skoro korespondencja w tym zakresie jest jednoznaczna i nie wymaga składania przez powoda kolejnych wniosków.

W kolejnym piśmie z 31.10.2011 r. pozwana poinformowała, że jest skłonna dokonać rektyfikacji budynku mieszkalnego oraz naprawić szkody bramy wjazdowej wraz z furtką, gdyż w jej ocenie, pozostałych szkód na posesji nie zgłoszono.

W odpowiedzi powód dnia 28.11.2011 r. ponownie wskazał, że zaproponowana kwota jednorazowego odszkodowania w wysokości 210 000 zł nie odpowiada aktualnej, rzeczywistej wartości technicznej wszystkich obiektów znajdujących się na jego nieruchomości, tj. zgłoszonych szkód w: budynku mieszkalnym oraz pozostałych obiektach, tj.: budynku gospodarczym - murowanym, budynku gospodarczym - drewniany, zbiorniku ścieków sanitarnych, ogrodzeniu, chodniku oraz drenażu opaskowym z ciągiem kanalizacyjnym i kanale c.o. z rurociągiem łączącym budynek z siecią.

W kolejnych miesiącach wymieniana korespondencja pomiędzy stronami w dalszym ciągu nie doprowadziła do zawarcia stosownego porozumienia. Z uwagi na tę okoliczność powód zlecił opracowanie specjalistycznej opinii, która zawierała między innymi opis wszystkich występujących na nieruchomości powoda szkód górniczych i stwierdzenie biegłego inż. K. K. (1), że ich restytucja naturalna jest technicznie i ekonomicznie nieuzasadniona. W tej sytuacji powód pismem z dnia 10.01.2013 r. sprecyzował swoje dotychczasowe stanowisko w ten sposób, że domaga się naprawy szkód górniczych poprzez wypłatę jednorazowego odszkodowania wyliczonego zgodnie z tą opinią na kwotę 707 282,03 zł powiększoną o wynikający z przepisów prawa podatek VAT. W związku z tym powód zażądał zawarcia ugody w tym zakresie, albo zapłaty jednorazowego odszkodowania w terminie 30 dni od daty doręczenia pisma.

Pozwana nie uczyniła zadość temu wezwaniu w terminie, gdyż dopiero w dniu 16.04.2013 r. poinformowała powoda o woli ugodowego zakończenia sprawy i wskazała, że właściwym sposobem naprawienia szkody w przedmiotowych obiektach jest ich przywrócenie do stanu poprzedniego, bądź też wypłata jednorazowego odszkodowania w wysokości kosztów ich remontu.

Dowód: pismo z 10.01.2013 r. k. 21, pismo z 16.04.2013 r. k. 22 i 115; pismo z 17.10.2012 r. k. 23; pismo z 31.10.2012 r. k. 24-25; pismo z 10.02.2012 r. k. 26; pismo z 20.02.2012 r. k. 27-28; pismo z 17.03.2004 r. k. 29; pismo z 28.03.2011 r. k. 30; pismo z 14.06.2011 r. k. 31; pismo z 2.08.2011 r. k. 32; pismo z 10.10.2011 r. k. 33; pismo z 31.10.2011 r. k. 34; pismo z 28.11.2011 r. k. 35; prywatna opinia inż. K. K. (1) wraz z kosztorysem odtworzeniowej wartości technicznej obiektów budowlanych k. 13-20 i 36-102 oraz zeznania 00:05:35 protokół z dnia 25.03.2015 r.; zeznania powoda T. N. – 00:08:44 protokół z dnia 27.05.2015 r.

Na podstawie opinii biegłego sądowego M. S. i opinii uzupełniającej Sąd ustalił, że budynek gospodarczy murowany, budynek gospodarczy drewniany, zbiornik ścieków sanitarnych, ogrodzenie oraz chodnik nie mogą być naprawione, a przywrócenie stanu poprzedniego mogłoby polegać jedynie na ich rozebraniu w całości, poniesieniu związanych z tym kosztów i wykonaniu na nowo, co byłoby ekonomicznie nieuzasadnione. Według biegłego naprawa szkody w zakresie tych składników winna polegać na wypłacie jednorazowego odszkodowania pieniężnego wyliczonego jako koszt odtworzenia metodą szczegółową w aktualnym poziomie cen pomniejszony o stopień naturalnego zużycia. Wyliczona wartość jednorazowego odszkodowania z uwzględnieniem korekt winna wynieść 111 703,66 zł brutto, tj. z należnym podatkiem VAT: za budynek gospodarczy murowany - 71 936,56 zł (58 485 zł x 1,23 VAT), za budynek

gospodarczy drewniany - 4 517,15 zł (3 672,48 zł x 1,23 VAT), za zbiornik ścieków sanitarnych - 5 934,69 zł (5 495,08 zł x 1,08 VAT), za ogrodzenie - 26 604,41 zł (21 629,60 zł x 1,23 VAT), za chodnik - 2 710,85 zł (2 203,94 zł x 1,23 VAT).

Natomiast z uwagi na nie stwierdzenie uszkodzeń w samym przyłączy gazowym, podobnie jak w przyłączy wodociągowym oraz instalacji centralnego ogrzewania do sieci ciepłowniczej jak i w kanalizacji sanitarnej zintegrowanej z drenażem, jednorazowe odszkodowanie jest nienależne.

W odniesieniu do budynku mieszkalnego na nieruchomości powoda, biegły uznał, że koszt przywrócenia stanu poprzedniego jest znacznie niższy od wartości technicznej tego budynku. Całkowity koszt przywrócenia stanu poprzedniego w budynku wynosi netto 316 793 zł, na który składa się: koszt rektyfikacji – 276 793 zł oraz przybliżony koszt naprawy 40 000 zł. Natomiast wartość techniczna budynku, z uwzględnieniem naturalnego stopnia zużycia (20 %) i kosztem opracowania dokumentacji i nadzoru (7 %) wynosi netto 549 167 zł. Obecny stan techniczny budynku jak i rodzaj zastosowanych materiałów oraz sposób jego technicznego utrzymania - poza stwierdzonymi uszkodzeniami - jest „dobry”. Dlatego też nie ma przeciwwskazań, aby dokonać jego naprawy, która winna polegać na przywróceniu stanu poprzedniego poprzez jego rektyfikację i naprawienie aktualnie występujących uszkodzeń górniczych poprzez:

a) wyprostowanie bryły budynku – rektyfikacji oraz przeprowadzenie robót wykończeniowych w przyziemiu po wykonanej rektyfikacji z innymi robotami koniecznymi,

a następnie

b) wykonanie w budynku mieszkalnym powoda T. N. remontu, celem usunięcia pozostałych uszkodzeń pochodzenia górniczego poprzez:

- przemurowanie pęknięć ścian zewnętrznych.
- przemurowanie pęknięć ścian wewnętrznych i przetarcie zarysowań,
- przetarcie zaprawą zarysowań sufitów w stropach nadziemna,
- oczyszczenie okrojonych faset i wypełnienie zaprawą z założeniem siatki,
- rozkucie spękania stropu nad piwnicą na styku z murem zewnętrznym i wypełnienie betonem,
- przeżyłowanie spękanej płyty żelbetowej schodów zewnętrznych i uzupełnienie zaprawą cementową,
- rozebranie spękanych posadzek betonowych w piwnicy i wykonanie nowych,
- rozebranie okładzin ściennych w łazience na I piętrze i zabudowanie nowych,
- naprawę poprzez uzupełnienie zerwanego zwołu pionowego instalacji odgromowej,
- wymianę uszkodzonego odcinka rury wodociągowej biegnącej do ogrodu,
- wykonanie „wanny” z papy na lepiku z wykonaniem osłony z cegły o grubości 6,5 cm i spodu z zaprawy cementowej, z uwagi na fakt zalewania wodą kanału garażowego, którego dno znajduje się poniżej zdrenowanych łąw fundamentowych,
- wyregulowanie stolarki okien i drzwi,
- wykonanie robót towarzyszących i porządkowych po remoncie.

Dowód: opinia biegłego sądowego M. S. wraz z kosztorysem k. 126-215; opinia uzupełniająca biegłego M. S. wraz ze skorygowanym kosztorysem k. 241-251

W oparciu o opinię oraz opinię uzupełniającą biegłego sądowego z zakresu górnictwa i geologii J. M. (1) Sąd ustalił, że w sąsiedztwie budynku powoda wystąpiło przefaldowanie gruntu, a w kierunku południowo-wschodnim od niego możliwe jest występowanie deformacji nieciągłych, których przyczyną może być eksploatacja pól kilkunastu pokładów węgla do wspólnych lub zbliżonych do siebie krawędzi eksploatacyjnych, powodujących niekorzystne sumowanie oddziaływania strefy eksploatacyjnej na nakład. Według biegłego bezsprzecznie jest, że zarówno skutki eksploatacji dokonanej, jak też superpozycja (sumowanie się) jej wpływów, były powodem uszkodzeń budynku T. N.. Nadto eksploatacja ta spowodowała znaczne, postępujące wychylenia budynku – do 22,6 mm/m, tj. wychylenie o dużej uciążliwości.

Wyprowadzając wnioski końcowe biegły podniósł, iż eksploatacja górnicza prowadzona w przeszłości i obecnie wywołała wpływy V (najwyższej) kategorii deformacji terenu górniczego, które spowodowały uszkodzenia budynku. Natomiast eksploatacja planowana w przyszłości może te wpływy powiększyć. Jednakże po prawidłowo przeprowadzonej rektyfikacji budynku, tj. po usunięciu wychylenia budynku, w sposób wskazany przez biegłego S., szacowanie wpływów przewidywanych może zostać pominięte. Biegły wskazał, że dostępnej literaturze fachowej można znaleźć przykłady zbliżone, gdzie naprawa pięciokondygnacyjnego budynku przez jego rektyfikację, wykonana na terenie z występującymi deformacjami nieciągłymi, okazała się skuteczna. Tym samym nie można wykluczyć trwałości planowanej rektyfikacji.

Dowód: opinia oraz opinia uzupełniająca biegłego sądowego J. M. (1) k. 284-319, 338-339

Kolejny powołany w sprawie biegły sądowy z zakresu górnictwa, miernictwa górniczego, geologii i geofizyki, ochrony powierzchni i środowiska oraz szacowania nieruchomości J. P. wskazał, że dotychczasowa eksploatacja górnicza spowodowała, iż teren nieruchomości powoda obniżył się w miejscu posadowienia budynku mieszkalnego o około 3,5 m oraz nachylił się w kierunku zbliżonym do południowego o blisko 30 mm/m i podlegał sumarycznym odkształceniom poziomym rozciągającym się do IV kategorii.

Ponadto biegły podniósł, że na skutek prowadzonej obecnej i planowanej w przyszłości w pierwszym rzędzie do roku 2024 (niewykluczona jest eksploatacja w latach 2025-2042) teren i budynek obniżą się o około 0,5 m, a budynek powoda nachyli się w kierunku południowym o około 5 mm/m i będą oddziaływały na niego odkształcenia poziome rozciągające się w granicach I i II kategorii, czyli stosunkowo niewielkie. Biegły wysnuł taki wniosek z tego, iż w okresie od początku 2011 r. występujące wstrząsy jedynie w jednym przypadku, tj. w dniu 8.05.2014 r. mogły (ale nie musiały) powiększyć występujące już w budynku pęknięcia i rysy. Dlatego wstrząsy o podobnej energii do 2025 r. nie będą powodowały uszkodzeń budynku i jego wychylenia utrudniającego dalsze bezpieczne użytkowanie po jego wyprostowaniu (rektyfikacji) i usunięciu istniejących uszkodzeń. W jego ocenie, w świetle opinii biegłego do spraw budownictwa, przywrócenie do stanu poprzedniego będzie bardziej opłacalne od wypłaty jednorazowego odszkodowania. Sąd przyjął ustalenia biegłego za własne.

Dowód: opinia oraz opinia uzupełniająca biegłego sądowego J. M. (1) k. 373-385

Podejmując rozstrzygnięcie Sąd oparł się na dowodach z dokumentów, którym dał wiarę w całości, jako że sporządzone zostały one przez uprawnione podmioty w ramach obowiązków wynikających z charakteru ich działalności, a zgodność ich treści z rzeczywistym stanem faktycznym nie została przez strony zakwestionowana w toku procesu.

Ponadto Sąd w całości podzielił wywody i wnioski opinii wydanych przez biegłych sądowych: M. S., J. M. (1) oraz J. P., gdyż została one sporządzone w sposób rzetelny i wszechstronny oraz zostały poparte specjalistyczną literaturą. Biegli, z różnych dziedzin, szczegółowo przeanalizowali kwestie dotyczące zarówno uszkodzeń występujących na nieruchomości powoda, opłacalności i technicznej możliwości przywrócenia do stanu poprzedniego wszystkich składników wchodzących w skład nieruchomości powoda oraz trwałości restytucji naturalnej w kontekście planowanego wydobycia w przyszłości przez pozwaną w rejonie przedmiotowej nieruchomości. Równocześnie biegli rzeczowo odnieśli się do wszystkich zarzutów stron postępowania.

W tym kontekście zeznania słuchanego w sprawie świadka: inż. K. K. (1), który wydał w sprawie prywatną opinię (00:05:35 protokół z dnia 25.03.2015 r.) oraz powoda T. N. (00:08:44 protokół z dnia 27.05.2015 r.), w ocenie Sądu, nie zasługiwały na uwzględnienie.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części.

Dochodzone przez powoda roszczenia wynikały z faktu wystąpienia szkody na jego nieruchomości spowodowanej ruchem zakładu górniczego pozwanej, a ponieważ ruch ten prowadzony był zgodnie z ustawą Prawo geologiczne i górnicze, to do naprawienia wyrządzonej tym ruchem szkody zastosowanie miały przepisy regulujące tę szczególną materię.

Kwestią pierwszoplanową jest rozstrzygnięcie, które z przepisów stanowią podstawę materialną żądania, tj. czy roszczenia powoda ma oparcie w przepisach aktualnie obowiązującej ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U.2014.613) albo wcześniejszej ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U.2005.228.1947). Sąd rozpoznający niniejszą sprawę podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 22 listopada 2013 r. (III CZP 75/13, OSNC 2014/7-8/75), że do spraw o naprawienie szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego, w których zdarzenie wywołujące szkodę, jak i jej powstanie, miały miejsce przed dniem 1 stycznia 2012 r. – kiedy to w życie weszła aktualnie obowiązująca ustawa - stosuje się przepisy poprzedniej ustawy z 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (tak też Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 29 stycznia 2014 r., I ACa 635/13, LEX nr 1437968 oraz w wyroku z dnia 5 lutego 2014 r., V ACa 635/13, LEX nr 1437984). Dla ustalenia, jakie przepisy mają zastosowanie do roszczeń o naprawienie szkód górniczych decydujące znaczenie miało zatem ustalenie kiedy powstała szkoda, bowiem zdarzenie wywołujące taką szkodę dla przypisania odpowiedzialności jej sprawcy musiało mieć miejsce przed powstaniem szkody. Powstanie szkody może być czasowo wcześniejsze niż dowiedzenie się przez poszkodowanego o jej powstaniu, a tymczasem za ugruntowane w orzecznictwie sądowym można już uznać stanowisko, że szkoda polegająca na wychyleniu budynku zachodzi już wówczas, gdy doszło do tego rodzaju wychylenia obiektu, które staje się zauważalne dla korzystających z niego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 22 lutego 2013 r., V ACa 741/12, OSA 2014/4/46-62, LEX nr 1289765 oraz z dnia 22 marca 2013 r., V ACa 834/12, LEX nr 1298912). Tymczasem zwrócić należy uwagę na fakt, że jak wynika z ustaleń dokonanych w niniejszej sprawie, wychylenie budynku mieszkalnego powodów w dniu 8.01.2004 r. ustalono na 22 ‰ (k. 29), a w dniu 12.01.2012 r. na ponad 26 ‰. Wychylenie tego rzędu, powodujące powstanie również pozostałych szkód w budynku mieszkalnym, było zatem już przed wejściem w życie obecnie obowiązującej ustawy prawo geologiczne i górnicze wychyleniem bardzo dużym, nie mogącym być niezauważalnym dla powoda, co jednoznacznie wynika z opinii biegłego sądowego M. S. jak i J. M. (1) wydanej w niniejszej sprawie (k. 136 oraz k. 292, gdzie biegły wskazał, iż wychylenie o dużej uciążliwości występuje pomiędzy wartościami 20 mm/m a 25 mm/m). W tej sytuacji stwierdzić należało, że szkoda w rozpoznawanej sprawie w postaci pochylenia budynku powstała (podobnie jak miało to miejsce ze zdarzeniem wywołującym tę szkodę) przed wejściem w życie obecnie obowiązującego Prawa geologicznego i górniczego, w związku z czym do rozpoznania roszczeń powodów dochodzonych w niniejszej sprawie zastosowanie miały przepisy ustawy z 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U.2005.228.1947).

Stosownie do art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze właściciel nie może sprzeciwić się zagrożeniom spowodowanym ruchem zakładu górniczego, jeżeli ruch ten odbywa się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie. Może żądać naprawienia wyrządzonej tym ruchem szkody zgodnie z przepisami tej ustawy.

W myśl art. 97 tej ustawy w sprawach o naprawienie szkód górniczych orzekają sądy powszechne (ust.1), jednakże sądowe dochodzenie roszczeń jest możliwe dopiero po wyczerpaniu postępowania ugodowego. Warunek wyczerpania postępowania ugodowego jest spełniony, jeżeli przedsiębiorca odmówił zawarcia ugody albo od zgłoszenia przedsiębiorcy żądania przez poszkodowanego upłynęło 30 dni (ust. 2).

Warunek wyczerpania postępowania ugodowego w zakresie wszystkich roszczeń dochodzonych w niniejszej sprawie został spełniony, co nie było kwestionowane w toku procesu, a jednoznacznie wynika z korespondencji prowadzonej przez strony przed wszczęciem niniejszej sprawy.

Poprzez odesłanie wynikające z art. 92 w/w ustawy Prawo geologiczne i górnicze, zgodnie z którym do naprawiania szkód, o których mowa w art. 91 ust. 1 i 2, stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, o ile ustawa nie stanowi inaczej, do przyjęcia odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanej regulowanej w/w ustawą konieczne było ustalenie, że w nieruchomości powodów powstała szkoda oraz, że istnieje adekwatny związek przyczynowy (art. 361 kc) pomiędzy powstałą szkodą a działalnością górniczą pozwanej. Wydane w niniejszej sprawie opinie biegłych sądowych nie pozostawiają żadnych wątpliwości co do tego, że występujące na nieruchomości powoda szkody są pochodzenia górniczego, co również przyznał pozwany. Spór w sprawie w istocie sprowadził się do sposobu naprawienia tych szkód.

Zgodnie z art. 94 ust.1 wyżej powołanej ustawy naprawienie szkody powinno nastąpić przez przywrócenie stanu poprzedniego.

Stosownie do art. 95 tej ustawy, dopiero jeżeli nie jest możliwe przywrócenie stanu poprzedniego lub koszty tego przywrócenia rażąco przekraczałyby wielkość poniesionej szkody, naprawienie szkody następuje przez zapłatę odszkodowania (ust.1).

Podkreślić przy tym należy, że szkoda, o której mowa w art. 94 ust. 1 i art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. - Prawo geologiczne i górnicze może być naprawiona w części przez przywrócenie do stanu poprzedniego, w pozostałej zaś części przez zapłatę odszkodowania (por. uchwała Sądu Najwyższego z 12 maja 2004 r., III CZP 20/04, OSNC 2005/7-8/115).

Zdaniem Sądu możliwym jest przywrócenie stanu poprzedniego budynku mieszkalnego powodów. Biegły M. S. ocenił obecny stan techniczny budynku jak i rodzaj zastosowanych materiałów oraz sposób jego technicznego utrzymania - poza stwierdzonymi uszkodzeniami - jako „dobry” (stopień naturalnego zużycia został określony na 20 %). Dlatego też nie ma przeciwwskazań, aby dokonać jego naprawy, która winna polegać na przywróceniu stanu poprzedniego poprzez jego rektyfikację i naprawienie aktualnie występujących uszkodzeń górniczych. Całkowity koszt przywrócenia stanu poprzedniego w budynku wynosi w cenie netto 316 793 zł, na który składa się: koszt rektyfikacji – 276 793 zł oraz przybliżony koszt naprawy 40 000 zł. Natomiast wartość techniczna budynku, z uwzględnieniem naturalnego stopnia zużycia (20 %) i kosztem opracowania dokumentacji i nadzoru (7 %) wynosi netto 549 167 zł. Z powyższego zestawienia wynika, że koszt przywrócenia stanu przed powstaniem szkody jest znacznie niższy od wielkości poniesionej szkody. W tej sytuacji stwierdzić należało, że przywrócenie stanu poprzedniego jest również uzasadnione ekonomicznie.

Sąd nie podzielił natomiast stanowiska powoda w zakresie, w jakim podnosi on, że w przyszłości kolejne wpływy w projektowanej w dalszym ciągu eksploatacji, przynajmniej do roku 2023, wywołają dalsze znaczne uszkodzenia budynku mieszkalnego powoda oraz znaczne deformacje terenu. Sąd zgodził się w tym względzie przede wszystkim z biegłym J. M. (2), iż zawarte w piśmie procesowym powoda stwierdzenie „naprawa budynku mieszkalnego przez restytucję naturalną (rektyfikację) nie daje żadnej gwarancji trwałości, a wręcz przeciwnie – jest niemalże pewne, że budynek ponownie będzie uszkodzony i wychylony ...”, nie jest poparte żadnymi obliczeniami, badaniami lub pomiarami. Biegły podkreślił, że po prawidłowo przeprowadzonej rektyfikacji budynku, tj. gdy dotychczasowe wpływy dokonanej eksploatacji na budynek (wychylenia) zostaną usunięte, to eksploatacja górnicza, prowadzona w przyszłości nie powinna wywołać kolejnych znacznych uszkodzeń, chociaż nie ma gwarancji trwałości planowanej rektyfikacji.

Również kolejny powołany w sprawie biegły sądowy J. P. jednoznacznie wskazał, iż wpływy eksploatacji górniczej prowadzonej przez pozwaną w kolejnych latach w pobliżu nieruchomości powoda będą niewielkie i nie powinny powodować uszkodzeń i wychylenia utrudniającego dalsze bezpieczne użytkowanie budynku po jego wyprostowaniu (rektyfikacji) i usunięciu istniejących uszkodzeń. W jego ocenie przywrócenie do stanu poprzedniego będzie bardziej opłacalne od wypłaty jednorazowego odszkodowania.

Nadmienić również należy, iż pozwana wskazała, że w okolicy nieruchomości powoda przeprowadziła w latach poprzednich rektyfikacje kilku budynków i żaden z nich nie wymaga ponownego prostowania (k. 444-445).

Zgodnie z art. 316 § 1 kpc Sąd wydając wyrok bierze za podstawę orzeczenia stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. Tymczasem kwestia przyszłych remontów i ich kosztów jest zdarzeniem przyszłym i niepewnym. Co więcej, nawet jeżeli podzielić stanowisko powoda co do tego, że po rektyfikacji i wykonaniu naprawy pozostałych istniejących obecnie szkód, w bliżej nieokreślonej przyszłości powstanie potrzeba przeprowadzenia kolejnych remontów, to nie sposób obecnie przewidzieć ich zakresu, a tym samym nie sposób ustalić rzeczywistych kosztów z nimi związanych. Tym samym nie można było nawet hipotetycznie obliczyć, czy planowane przywrócenie budynku mieszkalnego do stanu poprzedniego wraz z przyszłymi kosztami naprawy jest mniej korzystne od wypłaty jednorazowego odszkodowania.

Z uwagi na powyższe, Sąd na podstawie art. 94 ust.1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze zobowiązał pozwaną do przywrócenia stanu poprzedniego nieruchomości powoda w sposób wskazany przez biegłego, tj. poprzez:

a) wyprostowanie bryły budynku – rektyfikacji oraz przeprowadzenie robót wykończeniowych w przyziemiu po wykonanej rektyfikacji z innymi robotami koniecznymi,

a następnie

b) wykonanie w budynku mieszkalnym powoda T. N. remontu, celem usunięcia pozostałych uszkodzeń pochodzenia górniczego poprzez:

- przemurowanie pęknięć ścian zewnętrznych.
- przemurowanie pęknięć ścian wewnętrznych i przetarcie zarysowań,
- przetarcie zaprawą zarysowań sufitów w stropach nadzienia,
- oczyszczenie okrojonych faset i wypełnienie zaprawą z założeniem siatki,
- rozkucie spękania stropu nad piwnicą na styku z murem zewnętrznym i wypełnienie betonem,
- przeżalowanie spękanej płyty żelbetowej schodów zewnętrznych i uzupełnienie zaprawą cementową,
- rozebranie spękanych posadzek betonowych w piwnicy i wykonanie nowych,
- rozebranie okładzin ściennych w łazience na I piętrze i zabudowanie nowych,
- naprawa poprzez uzupełnienie zerwanego zwodu pionowego instalacji odgromowej,
- wymiana uszkodzonego odcinka rury wodociągowej biegnącej do ogrodu,
- z uwagi na fakt zalewania wodą kanału garażowego, którego dno znajduje się poniżej zdrenowanych łąw fundamentowych wykonać „wannę” z papy na lepiku z wykonaniem osłony z cegły o grubości 6,5 cm i spodu z zaprawy cementowej,
- wyregulowanie stolarki okien i drzwi,
- wykonanie robót towarzyszących i porządkowych po remoncie;

Wskazać również należy, że wbrew żądaniu powoda przyłącze gazowe nie wymaga naprawy, gdyż nie uległo uszkodzeniu, na co wskazuje wprost biegły M. S. (k. 245).

W odniesieniu do pozostałych składników znajdujących się na nieruchomości powodów z opinii biegłego sądowego M. S. w sposób jednoznaczny wynikało, że nie ma możliwości ich naprawy. Biegły sądowy wskazał, że wszystkie pozostałe obiekty, tj.: budynek gospodarczy murowany, budynek gospodarczy drewniany, zbiornik ścieków sanitarnych, ogrodzenie oraz chodnik nie mogą być naprawione, a przywrócenie stanu poprzedniego mogłoby polegać jedynie na ich rozebraniu w całości, poniesieniu związanych z tym kosztów i wykonaniu na nowo, co byłoby również ekonomicznie nieuzasadnione. W tej sytuacji na podstawie art. 95 wyżej powołanej ustawy w zakresie dotyczącym tych pozostałych składników Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda odszkodowanie w łącznej wysokości 111 703,66 zł brutto, tj. z należnym podatkiem VAT (za budynek gospodarczy murowany 71 936,56 zł, za budynek gospodarczy drewniany 4 517,15 zł, za zbiornik ścieków sanitarnych 5 934,69 zł, za ogrodzenie 26 604,41 zł, za chodnik 2 710,85 zł – k. 245).

Powód wygrał proces, bowiem nie można przyjąć, iż fakt oddalenia powództwa o odszkodowanie jest równoznaczny z przegraną procesu w tej części. Powód miał prawo żądać, bądź to wypłaty odszkodowania, bądź to naprawienia szkody i uwzględnienie jednego z nich jest równoznaczne z wygraną procesu, co implikowało konieczność zasądzenia na jego rzecz, w oparciu o treść art. 98 § 1 i art. 99 kpc w związku z § 2 ust. 1 i § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2002.163.1349) kosztów postępowania, na które składały następujące kwoty: 7200 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego oraz 17 złotych tytułem opłaty od pełnomocnictwa.

Podkreślić należy, że nie zasługiwało na uwzględnienie stanowisko strony pozwanej, iż skoro pozwana deklarowała gotowość przywrócenia stanu poprzedniego to winno to mieć odzwierciedlenie w rozstrzygnięciu o kosztach procesu. Faktem jest, że pozwana twierdziła, że szkoda w nieruchomości powodów powinna zostać naprawiona poprzez przywrócenie stanu poprzedniego. Zwrócić jednakże należy uwagę na fakt, że nigdy w tym zakresie nie uznała w całości roszczenia powoda przed wszczęciem postępowania. Powód oraz jego poprzednicy prawni wielokrotnie zwracali się do pozwanej o naprawę szkód górniczych stwierdzonych na ich nieruchomości – pierwsza korespondencja w tym zakresie kierowana do pozwanej pochodzi z roku 2004, ale reakcja pozwanej w tym zakresie była wymijająca, ponieważ jeszcze w 2011 r. zmierzała ewentualnie do wypłaty jednorazowego odszkodowania tylko za uszkodzony budynek mieszkalny, zupełnie pomijając pozostałe elementy składowe istniejącej zabudowy. Dopiero w kwietniu 2013 r. (k. 22) pozwana, trzy miesiące po tym jak powód domagał się naprawy szkód górniczych poprzez wypłatę jednorazowego odszkodowania (wyliczonego zgodnie z prywatną opinią inż. K. K. (1) k. 36-102) w terminie 30 dni od daty doręczenia wezwania, wyraziła gotowość dokonania naprawy wskazanych obiektów bądź też wypłaty odszkodowania w wysokości kosztów remontu. Zbiegło się to ze złożeniem przez stronę powodową pozwu w niniejszej sprawie.

W oparciu o treść przepisu art. 113 ust. 1 w zw. z art. 13 i art. 96 ust. 1 pkt 12 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U.2006.126.876) Sąd nakazał stronie pozwanej uiścić na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodka (...) w R. kwotę 25 382,40 zł, na którą składa się:

- 21 425 zł tytułem należnej w sprawie opłaty sądowej od pozwu jako 5% z kwoty 428 496,66 zł stanowiącej sumę zasądzonej kwoty odszkodowania w wysokości 111 703,66 zł i wartości kosztów przywrócenia stanu poprzedniego budynku mieszkalnego w wysokości 316 793 zł oraz

- kwotę 3 957,40 zł tytułem brakującej części wydatków sądowych (koszt wydania opinii oraz opinii uzupełniającej przez biegłego M. S. - 3 905,40 zł; zwrot kosztów dojazdu świadka – 52 zł). Znalazło to wyraz w punkcie 6 wyroku.